

Додаток
до рішення сесії міської ради
від « » 2011р.
№

ПРОГРАМА
охорони навколишнього природного середовища
міста Івано-Франківська на період до 2015 року

Івано-Франківськ

2011

ПАСПОРТ
Програми охорони навколишнього природного середовища
міста Івано-Франківська на період до 2015 року

1. **Ініціатор розроблення Програми** Івано-Франківська міська Рада
2. **Термін реалізації Програми:** 2011-2015 роки
3. **Етапи фінансування Програми:** щорічно
4. **Прогнозні обсяги та джерела фінансування (тис. грн.):**

– державний бюджет	–	100 300
– міський бюджет	–	47 040,5
– державний фонд охорони навколишнього природного середовища	–	164 083
– обласний фонд охорони навколишнього природного середовища	–	15 267
– міський фонд охорони навколишнього природного середовища	–	4 069
– кошти підприємств	–	900
– інші джерела (інвестиції, гранти тощо)	–	130 800
Всього:	–	462 459,5
5. **Очікувані результати виконання Програми:**
 - зменшення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря;
 - попередження забруднення поверхневих і підземних вод внаслідок покращення роботи міських очисних споруд, реконструкції (ремонту) існуючих і будівництва нових каналізаційних мереж;
 - зменшення кількості для захоронення на полігоні твердих побутових відходів внаслідок запровадження системи роздільного збору побутових відходів та будівництва заводу з їх сортування;
 - захист території від затоплення і підтоплення;
 - охорона і збільшення площ зелених насаджень;
 - забезпечення моніторингу стану навколишнього природного середовища;
 - створення системи екологічної освіти та інформування населення про стан довкілля.
6. **Термін звітності:** щорічно

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Обґрунтування необхідності розробки Програми

З початку розвитку цивілізації люди пристосовували природу до своїх потреб і створювали необхідний „життєвий простір”. У своїх діях щодо природи людина керується антропоцентричним принципом, тобто підкорення людині усього, що є у природі для задоволення зростаючих потреб за рахунок природного ресурсного потенціалу.

Виснаження природних ресурсів, забруднення компонентів довкілля, загроза руйнування і знищення природних екосистем обумовили нову форму взаємодії суспільства і природи, яка має назву «охорона навколишнього природного середовища». Руйнування біосфери наближається до критичної межі. Ще у 30-40-х роках ХХ століття біосфера була середовищем життєдіяльності людини, але вже у 70-х роках вона стала “навколишнім середовищем”. За сучасних форм виробничо-господарської діяльності для збереження природного середовища і забезпечення екологічної безпеки необхідно витратити значні кошти. Більшість розвинутих країн витрачає на охорону навколишнього природного середовища, підтримання і стабілізацію екологічної ситуації 2-3 % валового національного продукту, а для її покращання необхідно витратити як мінімум 5 %. В Україні цей показник не перевищує 0,3 %.

Вичерпання природних ресурсів, недостатня кількість питної води, забруднення повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, зниження біотичного різноманіття є основними обмежувачими факторами сталого соціально-економічного розвитку і безпеки життєдіяльності людей.

На території міста Івано-Франківська виробничо-господарська діяльність обумовлює негативний вплив на стан навколишнього природного середовища і умови життєдіяльності населення. У зв'язку з цим необхідно впроваджувати заходи для формування безпечного для життєдіяльності людей навколишнього середовища, запроваджувати у виробничу діяльність замкнутий цикл: «добування ресурсів – виробництво – споживання – утилізація відходів – відновлення ресурсів». Виробничо-господарська діяльність повинна базуватись на принципах:

- екологічно чистого виробництва, яке характеризується відсутністю або незначним (екологічно безпечним) впливом на навколишнє природне середовище;
- впровадження технологій, які забезпечують економію енергетичних і матеріальних ресурсів, утилізацію і повторне використання відходів;
- систематичного контролю за станом і якістю навколишнього природного середовища.

Екологічна політика міста Івано-Франківська формується, виходячи із закріплених у Конституції України та Законах України «Про охорону навколишнього природного середовища», „Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” та

„Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища України на 2011-2015 роки”, прав людини на екологічно безпечне для життя і здоров’я навколишнє природне середовище.

Пріоритетами екологічної політики є:

- обов’язкове врахування екологічних вимог і обмежень (екологічний імператив) при прийнятті рішень щодо розвитку видів виробничо-господарської діяльності та забудови території;
- проведення екологічного аудиту підприємств, розроблення екологічних паспортів;
- зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище;
- безпечне для навколишнього середовища та населення поводження з промисловими і побутовими відходами (в т.ч. сортування та вторинна переробка твердих побутових відходів);
- захист території від затоплення і підтоплення паводковими водами, попередження руйнування берегів рік;
- збереження і відновлення природного середовища; формування екологічно безпечних умов для життя і здоров’я людей;
- створення ефективної системи моніторингу за станом компонентів навколишнього середовища;
- налагодження системи екологічної освіти та інформування населення.

Інструментом реалізації екологічної політики стане Програма охорони навколишнього природного середовища міста Івано-Франківська на період до 2015 року (далі – Програма). Програма реалізує системний підхід до формування та реалізації екологічної політики як складової сталого (збалансованого) розвитку з урахуванням характерних для міста соціально-економічних умов та екологічних проблем.

1.2 Нормативно-правова база для розроблення Програми

Програма розроблена з урахуванням вимог Конституції України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про благоустрій населених пунктів», «Про охорону атмосферного повітря», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», «Про охорону земель», «Про відходи», «Про природно-заповідний фонд», Земельного кодексу України, Водного Кодексу України, «Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища України на 2011-2015 роки», інших нормативно-правових актів, а також „Стратегічного плану підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку міста Івано-Франківська до 2015 року”, „Концепції поводження з твердими побутовими відходами в області”.

1.3 Мета програми

Мета Програми – зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, безпечне поводження з промисловими і побутовими відходами, збереження і відновлення біотичного різноманіття, формування безпечних умов життєдіяльності людей, забезпечення екологічної безпеки

Виконання передбачених Програмою природоохоронних заходів можливе лише за умови сприяння їх реалізації з боку органів місцевого самоврядування, керівників підприємств, установ і організацій, громадських організацій та населення міста.

2 СУЧАСНИЙ СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ТЕРИТОРІЇ МІСТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

2.1 Стан атмосферного повітря

2.1.1 Викиди забруднюючих речовин в атмосферу

Розвиток промислового комплексу та наявність пересувних джерел (автотранспорту) обумовлює надходження в атмосферне повітря забруднюючих речовин. Забруднення атмосферного повітря діоксидом сірки, оксидами азоту і вуглецю та іншими речовинами негативно впливає на здоров'я людини. Зростає загальна захворюваність населення, яка обумовлена ураженням окремих органів і систем організму – легеневої (пневмонія, бронхіальна астма), серцево-судинної (гіпертонія, інфаркт). Хвороби шлунку, органів травлення також пов'язані з рівнем забруднення атмосферного повітря.

Основними забруднювачами атмосферного повітря на території міста Івано-Франківська є промислові підприємства, підприємства теплопостачання, а також автотранспорт.

Загальна кількість викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел у 2010 році становила 13,4 тис тонн (табл. 2.1). Порівняно з 1995 роком вона зменшилась на 2,8 тис. тонн (на 17,2 %) за рахунок зменшення на 2,2 тис. тонн викидів від стаціонарних джерел.

З 2005 року кількість викидів із стаціонарних джерел залишається майже на одному рівні і коливається в межах 500-700 тонн за рік. Серед підприємств (стаціонарні джерела) найбільшими забруднювачами атмосферного повітря є:

- ДМП «Івано-Франківськтеплокомуненерго» (котельні) – 194,6 тонн/рік;
- ВАТ «Івано-Франківський локомотиворемонтний завод» – 117,6 тонн/рік;
- Івано-Франківське обласне державне об'єднання спиртової промисловості – 52,7 тонн /рік;
- ВАТ «Івано-Франківський хлібокомбінат» – 12,5 тонн/рік;
- ЗАТ «Солід» – 11,8 тонн/рік;
- ДП «63 котельно-зварювальний завод» – 10,4 тонн/рік.

У загальній кількості викидів переважають викиди від пересувних джерел (96 %). Їх кількість за період 1995-2010 рр. коливається у межах 12 900-17 200 тонн за рік (табл. 2.1).

Кількість викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел в розрахунку на 1 кв. км на території міста Івано-Франківська за період 1995-2010 рр. коливається у межах 159,1-212,2 тонн за рік (табл. 2.2), в розрахунку на 1 особу – 56,0-75,5 кг за рік (табл. 2.3).

Таблиця 2.2 – Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел в розрахунку на 1 кв. км, тонн

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	23,4	13,3	18,1	22,9	23,4	21,5	19,6	16,5
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	174,5	171,4	202,4	212,2	165,1	161,3	162,7	159,1
Болехівська	2,3	2,0	2,3	2,3	3,4	3,4	3,6	3,5
Калуська	452,4	78,5	78,5	65,6	52,9	54,2	48,0	48,5
Коломийська	166,3	87,8	57,1	65,5	63,9	91,2	82,9	81,0
Яремчанська	0,6	0,9	1,6	2,6	2,0	1,9	2,0	1,8

Таблиця 2.3 – Викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел в розрахунку на одну особу, кг

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	222,0	127,0	181,3	229,5	235,0	215,9	196,9	162,1
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	64,4	57,0	72,2	75,5	58,4	56,0	56,8	56,0
Болехівська	31,9	27,0	33,0	33,3	48,6	47,2	50,5	50,6
Калуська	398,4	70,0	75,9	63,3	51,2	50,6	46,4	47,0
Коломийська	100,3	54,0	38,3	44,0	42,9	62,1	55,5	55,0
Яремчанська	17,0	25,3	48,3	79,9	59,0	55,0	58,7	58,1

Основними шкідливими речовинами, які надходять від стаціонарних і пересувних джерел в атмосферне повітря, є: оксид вуглецю (CO), діоксид азоту (NO₂), діоксид сірки (SO₂), леткі органічні сполуки (табл. 2.4).

2.1.2 Рівні забруднення атмосферного повітря

Контроль за рівнем забруднення атмосферного повітря на території міста Івано-Франківська здійснює міська санітарно-епідеміологічна станція (міськСЕС). Проби атмосферного повітря відбираються у 8 пунктах (точках) спостереження, які розміщені поблизу лікувально-профілактичних і дитячих установ, у зонах відпочинку (табл. 2.5).

Таблиця 2.4 – Викиди шкідливих речовин та діоксиду вуглецю (CO₂) в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел на території міста Івано-Франківська у 2009 р., тис. тонн

Джерела викидів	Шкідливі речовини								Діоксид вуглецю (CO ₂)
	усього викидів	у тому числі:							
		діоксид сірки (SO ₂)	діоксид азоту (NO ₂)	метан (CH ₃)	оксид вуглецю (CO)	оксид азоту (NO)	сажа	леткі органічні сполуки	
Стаціонарні	0,5	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	155,5
Пересувні	13,2	0,2	1,4	0,1	9,9	0,0	0,2	1,5	167,6

Таблиця 2.5 – Вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на основних автомагістралях міста Івано-Франківська (за даними Івано-Франківської міської СЕС)

№ пун-кта	Місце розміщення пункту спостереження	Перевищення ГДК забруднюючих речовин в атмосферному повітрі			Гранично-допустимі концентрації, мг/м ³		
		азоту діоксид (NO ₂)	вуглецю оксид (CO)	пил	азоту діоксид (NO ₂)	вуглецю оксид (CO)	пил
1	вул. Вовчинецька, 2-4	–	–	–	0,085	2,0	0,5
2	вул. Вовчинецька, 196	+	+	+	0,085	2,0	0,5
3	вул. Галицька, 85	+	+	+	0,085	2,0	0,5
4	вул. С. Коновальця, 132	+	+	+	0,085	2,0	0,5
5	вул. Короля Данила, 16	–	–	–	0,085	2,0	0,5
6	вул. Г.Мазепи, 114				0,085	2,0	0,5
7	вул. Незалежності, 38	+	+	+	0,085	2,0	0,5
8	Парк відпочинку ім. Т. Г. Шевченка	–	–	–	0,085	2,0	0,5

Перевищення гранично-допустимих концентрацій (ГДК) зафіксовано по оксиду вуглецю та діоксиду азоту. Річні максимальні значення порівняно з максимально-разовими ГДК становили:

- по пилу – 0,6 ГДК;
- по діоксиду сірки – 0,19 ГДК;
- по оксиду вуглецю – 1,6 ГДК;
- по діоксиду азоту – 1,29 ГДК;
- по оксиду азоту – 0,12 ГДК.

Погодні умови впливають на забруднення атмосферного повітря, особливо пилом та оксидом вуглецю. За відсутності опадів та при високих температурах

Таблиця 2.7 – Забір води на одну особу, м³/рік

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	160	90	85	84	85	81	75	74
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	182	148	132	126	118	98	94	92
Болехівська	72	117	156	94	169	85	61	60
Калуська	581	374	288	248	239	177	126	124
Коломийська	151	103	54	50	46	51	48	45
Яремчанська	22	13	14	14	14	38	14	13

Кількість використаної води на виробничі потреби (промислове водоспоживання) зменшилась із 9,7 млн. м³ (1995 р.) до 6,0 млн. м³ у 2010 році; на побутово-питні потреби відповідно зменшилась з 25,9 млн. м³ до 9,8 млн. м³ (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Використання води на побутово-питні (над ризикою) та виробничі (під ризикою) потреби, млн. м³/рік

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	<u>56,3</u> 104,4	<u>40,3</u> 63,5	<u>25,4</u> 76,0	<u>23,7</u> 75,8	<u>21,8</u> 75,7	<u>21,1</u> 72,0	<u>20,1</u> 61,7	<u>19,4</u> 56,5
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	<u>25,9</u> 9,7	<u>18,5</u> 3,9	<u>13,2</u> 7,9	<u>12,5</u> 7,6	<u>11,1</u> 7,9	<u>10,6</u> 6,5	<u>10,1</u> 6,1	<u>9,8</u> 6,0
Болехівська	<u>0,1</u> 1,7	<u>0,0</u> 2,6	<u>0,0</u> 3,3	<u>0,0</u> 1,8	<u>0,0</u> 3,3	<u>0,0</u> 1,6	<u>0,0</u> 1,0	<u>0,0</u> 0,94
Калуська	<u>11,3</u> 28,7	<u>7,6</u> 18,6	<u>3,7</u> 8,9	<u>2,9</u> 4,8	<u>2,8</u> 4,5	<u>2,7</u> 3,1	<u>2,6</u> 1,8	<u>2,56</u> 1,85
Коломийська	<u>6,1</u> 2,1	<u>4,6</u> 0,7	<u>2,1</u> 0,4	<u>1,6</u> 0,4	<u>1,7</u> 0,3	<u>1,7</u> 0,3	<u>1,6</u> 0,2	<u>1,55</u> 0,2
Яремчанська	<u>0,4</u> 0,1	<u>0,3</u> 0,0	<u>0,3</u> 0,0	<u>0,2</u> 0,0	<u>0,2</u> 0,0	<u>0,2</u> 0,0	<u>0,2</u> 0,0	<u>0,2</u> 0,1

Фізична зношеність і аварійність водопровідних мереж, дефіцит коштів для підтримання їх у належному стані та будівництва нових є причиною значних втрат води при її транспортуванні (табл. 2.9). У 1995 році втрати води склали 10,17 млн. м³ (21,3 % від загальної кількості забраної води), у 2010 – 5,99 млн. м³ (27,0 %).

Таблиця 2.9 – Втрати води при транспортуванні, млн. м³/рік

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	15,89	19,51	14,04	13,40	12,86	9,67	9,28	9,26
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	10,17	15,08	9,81	9,49	8,80	6,12	6,20	5,99
Болехівська	–	–	–	–	–	–	–	
Калуська	2,13	1,15	1,78	1,61	1,63	1,27	1,02	1,31
Коломийська	2,14	1,62	0,79	0,74	0,71	0,74	0,64	0,56
Яремчанська	0,028	0,034	0,025	0,026	0,022	0,026	0,024	0,025

Для водопостачання міста споруджено 2 водозабори: у с. Березівка на р. Бистриця Надвірнянська та у с. Скобичівка на р. Бистриця Солотвинська. Дозволений сумарний забір води із водозаборів становить 92,9 тис. м³/добу (33,9 млн. м³/рік). У 2010 році забрано води 21,4 млн. м³, у т. ч. із р. Бистриця Надвірнянська – 19,0 млн. м³ (85 %).

З водозаборів вода подається на Черніївський комплекс водоочисних споруд для очищення і знезараження.

Таблиця 2.10 – Використання води на побутово-питні потреби в розрахунку на одну особу, м³/рік

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	38	28	18	17	16	15	15	14
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	109	73	56	52	47	44	42	41
Болехівська	2	1	1	1	0	0	0	0
Калуська	155	104	55	43	42	40	39	38
Коломийська	88	69	34	26	28	28	26	25
Яремчанська	17	12	14	9	9	15	22	22

Якість питної води після водопідготовки за всіма показниками відповідає вимогам ДСанПН № 383-96 «Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості вод централізованого господарсько-питного водопостачання». Зокрема:

мінералізація води – 140-180 мг/дм³ (норма – 1000 мг/дм³)
хлориди – 10-20 мг/дм³ (норма – до 250 мг/дм³)
сульфати – 15-30 мг/дм³ (норма – до 250 мг/дм³)

залізо – < 0,1 мг/дм³ (норма – до 0,3 мг/дм³)
азот нітратний – 1-3 мг/дм³ (норма – до 45 мг/дм³)

2.2.2 Водовідведення

Водовідведення – це повернення за допомогою каналізаційних мереж і очисних споруд зворотних (стічних) вод, які утворюються після використання води у виробничих процесах та для господарсько-питних потреб, у природні водні об'єкти. Згідно «Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами», затверджених постановою КМУ № 465 від 25. 03. 1999 р., випускання (відвід) зворотних вод у водні об'єкти без очистки забороняється.

Забруднені стічні води, які утворюються на території м. Івано-Франківська очищаються на Івано-Франківській станції аерації (очисні споруди), яка знаходиться у с. Ямниця на лівому березі р. Бистриця. Для подачі стічних вод на очисні споруди збудована мережа каналізаційних колекторів та каналізаційних насосних станцій.

Більшість каналізаційних колекторів збудовані у 1920-1939 роках, знаходяться в аварійному стані і потребують заміни. Крім того, на території м. Івано-Франківська є неканалізовані вулиці і населені пункти. У зв'язку з цим, важливим завданням є реконструкція існуючих та будівництво нових каналізаційних мереж. Очисні споруди знаходяться на північний схід від міста у с. Ямниця. Потужність очисних споруд – 145 тис. м³/добу (53,1 млн. м³/рік). Дозволений скид у ріку Бистриця – 114,5 тис. м³/добу (41,8 млн. м³/рік).

Динаміка показників водовідведення приведена в таблиці 2.11. Порівняно з 1995 роком об'єми водовідведення у 2010 році зменшилися в 1,6 рази (з 60,9 до 37,0 млн. м³/рік). Це пов'язано із зменшенням водоспоживання на виробничі (промислові) потреби.

Таблиця 2.11 – Скид зворотних вод у водні об'єкти, млн. м³/рік

Адміністративні утворення	Роки							
	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Івано-Франківська область	188,0	112,1	90,6	87,1	90,2	94,2	91,9	92,4
<i>Міські ради:</i>								
Івано-Франківська	60,9	55,2	37,9	38,3	35,4	37,7	34,8	37,0
Болехівська	1,5	2,2	3,4	1,9	3,4	1,8	1,2	1,2
Калуська	29,8	19,4	16,7	15,1	15,2	14,4	12,2	11,2
Коломийська	7,8	5,0	7,4	6,4	6,3	6,8	6,6	6,8
Яремчанська	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Скидання недостатньо-очищених (забруднених) вод у 2010 році порівняно з 1995 роком зменшилося у 3,6 рази – із 37,0 млн. м³/рік до 10,1 млн. м³/рік. Частка недостатньо очищених вод у 2010 році складала 30,0 % від загального об'єму відведених вод.

Міські очисні споруди потребують проведення заходів з їх реконструкції і

модернізації, передбачених Програмою «Питна вода міста Івано-Франківська на 2006-2020 роки».

2.3 Поводження з відходами

Поводження з відходами – одна із найбільш важливих екологічних проблем на території міста Івано-Франківська. Відходи сфер виробництва і сфери споживання в залежності від фізичних, хімічних і біологічних характеристик всієї маси відходу або окремих його інгредієнтів поділяються на чотири класи небезпеки: **I-й клас** – речовини (відходи) надзвичайно небезпечні; **II-й клас** – речовини (відходи) високо небезпечні; **III-й клас** – речовини (відходи) помірно небезпечні; **IV-й клас** – речовини (відходи) мало небезпечні.

2.3.1 Промислові відходи I-III класу небезпеки

В результаті діяльності підприємств на території міста Івано-Франківська у 2009 р. утворилося 184,4 тонн відходів I-III класу небезпеки. Із них: I класу – 1,4 т, II класу – 22,2 т, III класу – 165,8 т.

У спеціально відведених місцях станом на 01.01.2010 р. зберігалось 235,999 тонн відходів I-III класу небезпеки. На території підприємств зберігається 66,2 тонн, у тому числі (тонн):

- I клас небезпеки – 6,8;
- II клас небезпеки – 0,1;
- III клас небезпеки – 59,3.

Промислові відходи I-III класу небезпеки зберігаються на:

КП «Івано-Франківськводокотехпром»:

а) на мулових картах, які знаходяться на території Івано-Франківської станції аерації (с. Ямниця) щорічно розміщає по 20,0 тис. тонн осаду з очисних споруд (клас небезпеки IV);

б) у шламонакопичувачі (с. Березівка) щорічно розміщає по 3,2 тис. тонн осаду від очистки питної води (клас небезпеки IV);

Філія «Спіловер Шкіряний завод» ТЗОВ з іноземними інвестиціями «Спіловер»:

а) на мулових картах, щорічно розміщає по 230 т шламу, що містить хром (клас небезпеки III);

Завод «Промприлад» щорічно розміщає на території підприємства у спеціальних контейнерах по 0,15 тонн осаду, що містить окисли цинку і заліза з очисних споруд гальванічного виробництва (клас небезпеки III);

ВАТ «Івано-Франківський арматурний завод» щорічно розміщує на своїй території по 0,35 тонн осаду з відстійників реагентної очистки (клас небезпеки III).

2.3.2 Тверді побутові відходи

Поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) є надзвичайно важливою екологічною проблемою. На території міста Івано-Франківська збирання ТПВ та санітарне очищення міста забезпечують 9 житлово-експлуатаційних організацій (ЖЕО), а у сільських населених пунктах – виконавчі комітети сільських Рад. На території міста обладнано 211 контейнерних майданчиків, на яких розміщено 957 контейнерів для збирання ТПВ (табл. 2.12).

Щорічно утворюється близько 450 тис.м³ (130 тис. тонн) ТПВ, які захоронюються на полігоні твердих побутових відходів. Роботи по захороненню ТПВ здійснює КП «Полігон».

Полігон твердих побутових відходів (далі полігон ТПВ) знаходиться в урочищі Рибне, Тисменицького району Івано-Франківської області. Найближчий населений пункт (село Рибне), знаходиться на віддалі 2,5 км від полігону ТПВ. Площа полігону – 13,5 га.

По периметру полігон ТПВ огорожений металевою сіткою та обвідною канавою, яка служить для запобігання попадання поверхневих вод на територію полігону.

Складування ТПВ здійснювалось в картах першої черги з 1992 р. по 2000 р. З 2000 р. по 2010 р. складування здійснювалось в картах другої черги. За період з 1992 р. по 2010 р. на міському полігоні твердих побутових відходів захоронено близько 4,5 млн. м³ відходів.

Термін експлуатації полігону по існуючій схемі до досягнення запроєктованої потужності – близько **10 років**.

До недоліків у сфері поводження з ТПВ відносяться: відсутня «Схема санітарного очищення міста» та система роздільного збирання ТПВ, недостатня кількість контейнерів та машин для перевезення і складування ТПВ.

Пріоритетом у поводженні з відходами має стати діяльність, спрямована на зменшення утворення відходів, роздільне збирання твердих побутових відходів і залучення відходів у процеси виробництва як ресурсів сировини та енергії. Важливим завданням є будівництво заводу по сортуванню і переробці ТПВ.

2.4 Стан зелених насаджень

Загальна площа зелених насаджень на території м. Івано-Франківська – 1 140 га.

Догляд за 43,5 га зелених насаджень (парки і сквери – 14,86 га, вуличні насадження – 28,64 га) здійснює ВАТ «Зелене господарство», за насадженнями міського парку культури і відпочинку ім. Т.Г. Шевченка – дирекція парку.

Серед зелених насаджень міста 7 мають статус *заповідних об'єктів*.

Таблиця 2.12 – Забезпеченість збору і вивезення твердих побутових відходів на території м. Івано-Франківська

Житлово-експлуатаційні організації (ЖЕО)	Кількість контейнерних майданчиків, шт.	Кількість контейнерів, шт.		Необхідно додаткових контейнерів, шт.	Періодичність вивезення ТПВ, поїздок за день	Організація, що здійснює вивезення ТПВ
		звичайні	євро			
ЖЕО – 1	33	100	74	57	1-2	ВАТ «АТП-0928»
ЖЕО – 2	31	31	70	22	1	ДП «Автоколона 2222»
ЖЕО – 3	24	44	65	20	1	ВАТ «АТП-0928»
ЖЕО – 4	23	78	6	60	1-2	ВАТ «АТП-0928»
ЖЕО – 5	19	29	44	35	1	ДП «Автоколона 2222»
ЖЕО – 6	24	88	25	30	1	ВАТ «АТП-0928»
ЖЕО – 7	18	51	24	17	1	ВАТ «АТП-0928»
ЖЕО – 8	35	75	82	16	1-2	ВАТ «АТП-0928»
ЖЕО – 9	14	–	68	13	1	ТзОВ «Грінко Івано-Франківськ»
Всього	221	496	458	270	1-2	–

Площа зелених насаджень (покриття проекцій крон) по мікрорайонах міста (га):

Центральна частина	–	545
Пасічна	–	87
Позитрон	–	194
Угорники	–	29
Микитинці	–	59
Хриплин	–	64
Опришівці	–	66
Крихівці	–	96
Всього	–	1 140

Загальний стан зелених насаджень – задовільний.

Недоліки: знесення зелених насаджень при забудові; вирубування і невідновлення дерев уздовж доріг; відсутність «Плану озеленення і створення нових зелених насаджень на території міста Івано-Франківська».

3 ОСНОВНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НА ТЕРИТОРІЇ МІСТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА

На основі аналізу стану компонентів навколишнього середовища визначено основні екологічні проблеми:

- забруднення атмосферного повітря стаціонарними і пересувними джерелами;
- забруднення поверхневих і підземних вод;
- забруднення і засмічення навколишнього середовища побутовими відходами;
- збіднення біорізноманіття;
- недостатній рівень екологічної освіти та інформування населення.

4 СТРАТЕГІЯ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Проблема: *Забруднення атмосферного повітря викидами транспортних засобів (пересувні джерела).*

Ціль: Зниження забруднення атмосферного повітря до рівнів ГДК.

Для розв'язання проблеми необхідно забезпечити:

- оснащення автомобілів системами і пристроями (каталітична нейтралізація, системи уловлювання парів пального та ін.) для зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- розширення мережі автомобільних доріг з поліпшеним покриттям;
- раціональну організацію транспортних потоків у місті у відповідності до Комплексної схеми організації дорожнього руху;

- організацію транзиту автотранспорту поза межами міста завдяки будівництву об'їзної магістральної автодороги вул. В. Івасюка – р. Б. Солотвинська (міст) – с. Клузів – Галицьке шосе;
- збільшення парку громадського транспорту (автомобілів, автобусів), які працюють на газі та електроприводі, будівництво та реконструкція 8,3 км тролейбусних ліній.

Проблема: ***Забруднення атмосфери стаціонарними джерелами (промислові об'єкти).***

Ціль: Зниження забруднення атмосферного повітря до рівнів ГДК на межі санітарно-захисної зони.

Для розв'язання проблеми необхідно:

- забезпечити здійснення повітроохоронних заходів на підприємствах-забруднювачах атмосферного повітря.

Проблема: ***Забруднення поверхневих і підземних вод.***

Ціль: Зменшення скидання недостатньо-очищених і неочищених стічних вод.

Для розв'язання проблеми необхідно:

- розширити та реконструювати міські очисні споруди, вирішити питання зменшення накопичення відходів (мулу) в мулових картах шляхом запровадження виробництва біогазу;
- провести реконструкцію (ремонт) існуючих (по вул. Мазепи) і будівництво нових (по вул. Набережна) каналізаційних мереж;
- забезпечити безпечне скидання фільтрату з полігону ТПВ на міські очисні споруди;
- будівництво дощового колектора від русла річки Млинівка до річки Бистриця Надвірнянська.

Проблема: ***Забруднення і засмічення навколишнього середовища побутовими відходами.***

Ціль: Припинення несанкціонованого розміщення побутових відходів у навколишньому середовищі, забезпечення сортування (роздільного збирання) і переробки побутових відходів.

Для розв'язання проблеми необхідно:

- розробити Схему санітарного очищення міста;
- впровадити роздільне збирання побутових відходів;
- забезпечити необхідну кількість контейнерних площадок і контейнерів;
- побудувати сміттєпереробний (сміттєсортувальний) завод.

Проблема: Збіднення біорізноманіття.

Ціль: Збереження наявних зелених насаджень. Розробити та втілити проекти озеленення міста.

Для розв'язання проблеми необхідно:

- забезпечити збереження та догляд за існуючими зеленими насадженнями;
- створити нові зелені насадження (парки, сквери та ін.), передбачити у генеральному плані м. Івано-Франківська збереження і розширення зелених зон;
- реконструкція парку культури і відпочинку ім. Тараса Шевченка, комплексний благоустрій скверів: Військових ветеранів на вул. Галицькій, на розі вул. Незалежності – Шухевичів, на вул. Грюнвальдській.

Проблема: Недостатній рівень екологічної освіти та інформування населення.

Ціль: Формування екологічної свідомості керівників підприємств і жителів міста, підвищення рівня їх обізнаності з питань охорони навколишнього середовища та екологічної безпеки.

Для розв'язання проблеми необхідно:

- організувати навчання посадових осіб і керівників підприємств з питань охорони навколишнього середовища;
- впровадити систему інформування населення щодо охорони навколишнього середовища і проблем екологічної безпеки через теле- і радіопрограми, спеціальні випуски у газетах; забезпечити демонстрацію у школах фільмів на екологічну тематику: «День Землі», «День довкілля» та ін.;
- створити при МДЕС міський центр екологічної освіти та інформації;
- сформувати банк ілюстративних та інформаційних матеріалів з питань екологічних проблем та їх вирішення на території міста Івано-Франківська;
- проводити конкурси «Сталий розвиток очима дітей»;
- забезпечити викладання у школах дисциплін з питань охорони навколишнього природного середовища та енергозбереження;
- налагодити видання бюлетенів «Чисте довкілля» та інших матеріалів з питань охорони природи.

5 МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

5.1 Нормативно-правове забезпечення

Нормативно-правове забезпечення реалізації Програми буде здійснюватись на основі чинної законодавчо-нормативної бази, а також нормативних документів місцевого рівня.

5.2 Організаційне забезпечення

Організаційне забезпечення реалізації Програми забезпечується за рахунок узгодження щорічних природоохоронних Планів установ та організацій з цілями, задачами та заходами Програми.

5.3 Фінансове забезпечення

Фінансування природоохоронних заходів, передбачених Програмою, буде здійснюватись за рахунок таких джерел:

- державний бюджет;
- міський бюджет;
- фонди охорони навколишнього природного середовища (державний, обласний, міський);
- власні кошти підприємств;
- інвестиції;
- кошти міжнародної технічної допомоги;
- інші кошти.

6 КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Контроль виконання Програми здійснюється на основі індикаторів. Запроваджуються три категорії індикаторів:

- загальностатистичні індикатори;
- узагальнені показники природоохоронних ефектів від виконання заходів;
- дані щодо виконання заходів Програми.

До загальностатистичних індикаторів відносяться:

- викиди в атмосферу SO₂, NO_x, CO, пилу (всього, на 1 мешканця);
- перевищення ГДК основних забруднюючих речовин у повітрі;
- кількість неочищених стічних вод, що скидаються у водні об'єкти;
- перевищення ГДК основних забруднюючих речовин води у створах, де проводяться спостереження;
- кількість утворених відходів (промислових, побутових), їх переробка та утилізація;

- площа зелених насаджень, природно-заповідних територій і об'єктів.

До узагальнених показників природоохоронних ефектів від виконання заходів Програми відносяться такі індикатори:

- скорочення викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря (SO₂, NO_x, CO, пил);
- зменшення кількості забруднених і недостатньо-очищених стічних вод;
- потужність (т/рік) установок з переробки відходів;
- збільшення потужності (м³/добу) нових або реконструйованих очисних споруд;
- зниження використання свіжої води на різні технологічні процеси (тис. м³/рік);
- динаміка площ зелених насаджень та природно-заповідних-територій і об'єктів.

Для контролю виконання окремих заходів Програми, визначених щорічними робочими планами, будуть використовуватись індикатори:

- 0 – захід не виконується;
- 1 – захід знаходиться у початковій стадії впровадження (частіше – стадія проектування);
- 2 – захід виконується
- 3 – захід виконано.

Підприємства, на яких впроваджуються природоохоронні заходи Програми, подають звіти про їх виконання в управління економічного та інтеграційного розвитку Івано-Франківського міськвиконкому, яке узагальнює цю інформацію і забезпечує її публікацію у засобах масової інформації.

Для визначення доцільності та ефективності впровадження природоохоронних заходів передбачається проведення громадських слухань та опитування мешканців міста.